

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

9-րդ դասարանի ավարտական քննության ուղեցույց

ԹԵՄԱԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

ԵՎ

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ՆԵՐԱՌՎՈՂ ՆՅՈՒԹԸ

Թեստը բաղկացած է 31 առաջադրանքից, որոնք, ըստ առաջադրանքների կառուցվածքային տեսակների և առաջադրանքներին տրվող միավորների, բաշխված են հետևյալ համամասնությամբ՝

տեսակը	քանակը	միավորը
ընտրովի պատասխանով	25	25
կարճ պատասխանով	5	8
ընդարձակ պատասխանով	1	2
<i>ընդամենը</i>	31	35

Հայոց լեզվի առաջադրանքները ընդգրկում են լեզվի այն բոլոր բաժինները, որոնք ուսումնասիրվում են 5–9–րդ դասարաններում, գրականության առաջադրանքները կազմվում են 7–9–րդ դասարանների «Հայ գրականություն» դասագրքերում ամփոփված ծրագրային նյութի հիման վրա: Ստորև տրվում են այն հեղինակները և ստեղծագործությունները, գրականագիտական հասկացությունները, որոնց վերաբերյալ կարող են առաջադրանքներ կազմվել:

Եղիշե Չարենց	«Տաղ անձնական», «Ես իմ անուշ Հայաստանի»* ¹
Դերենիկ Դեմիրճյան	«Ավելորդը»
Ակսել Բակունց	«Սպիտակ ձին»
Հովհաննես Ծիրազ	«Թագադրում», «Հայ ժողովրդի երգը», «Էքսպրոմտ»
Համո Սահյան	«Անունդ տալիս», «Ուր որ նայում եմ», «Իմ քարափներն ու ես»

¹ Աստղանիշով նշված են անգիր սովորելու համար հանձնարարվող բանաստեղծությունները կամ հատվածները:

Պարույր Սևակ	«Վարք մեծաց»
Հրանտ Մաթևոսյան	«Կանաչ դաշտը»
Վիլյամ Սարգսյան	«Իմ սիրտը լեռներում է» (դասագրքի հատվածները)
Գաբրիել Սունդուկյան	«Պեպո» (դասագրքի հատվածները)
Բաֆֆի	«Խենթը» (դասագրքի հատվածները)
Պետրոս Դուրյան	«Սիրել», «Լճակ»
Մուրացան	«Հասարակաց որդեգիրը»
Շիրվանզադե	«Արտիստը» (դասագրքի հատվածները)
Նար-Դոս	«Ես և նա»
Հովհաննես Թումանյան	«Թմկաբերդի առումը». Նախերգանք*, «Փարվանա» («Էսպես անցան շատ տարիներ... տողից մինչև վերջ»)*, «Սասունցի Դավիթ», «Հայրենիքիս հետ», քառյակներ (դասագրքում տրվածները)
Ավետիք Իսահակյան	«Մի մրահոն աղջիկ տեսա»*, «Ռավեննայում»*, «Սաադիի վերջին գարունը»
Գրիգոր Չոխրասպ	«Այրին»
Դանիել Վարուժան	«Չոն»*, «Յորյանի ծովեր»
Միսաք Մեծարենց	«Երազ օրեր», «Սիրերգ»*, «Աքասիաներու շուքին տակ»*
Վահան Տեղյան	«Տիրություն»*, «Իմ խաղաղ երեկոն է հիմա»*, «Երկիր Նաիրի» շարքից՝ «Մի՞թե վերջին պոետն եմ ես»*, «Մի՛ խառնեք մեզ ձեր վայրի արջի ցեղերին»
Մեսրոպ Մաշտոց. նախամաշտոցյան գիր, Մեսրոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը	
Կորյուն, Ագաթանգեղոս, Եղիշե, Ղազար Փարպեցի (ընդհանուր իմացության համար)²	
Փավստոս Բուզանդ	«Արշակ և Շապուհ»(դասագրքի հատվածները)
Մովսես Խորենացի	«Հայոց պատմություն» (ընդհանուր իմացության համար), «Հայկ և Բել», «Արա Գեղեցիկ և Շամիրամ», «Արտաշես և Արտավազը»
«Սասունցի Դավիթ» (Էպոսի համահավաք բնագիրը)	(դասագրքի հատվածները)

² Ընդհանուր իմացության համար հանձնարարվող նյութերի դեպքում պետք է կարողանալ ճանաչել երևույթը, հեղինակին, նրա ստեղծագործությունը՝ ժանրը, բովանդակությունը առավել ընդհանուր գծերով:

Գրիգոր Նարեկացի	«Մեղեդի ծննդյան» (աշխարհաբարով)
Նահապետ Զուչակ	«Երբ սերն ի աշխարհս եկավ», «Ես աչք ու դու լույս, հոգի»
Սայաթ-Նովա	«Աշխարումս ախ չիմ քաշի»
Խաչատուր Աբովյան	«Վերք Հայաստանի» վեպի «Հառաջաբանը»
Միքայել Նալբանդյան	«Ազատություն»*, «Իտալացի աղջկա երգը». առաջին 8 քառատողը*
Ռափայել Պատկանյան	«Օրորոցի երգ»*
Գրականագիտություն	<p>Գրական մեթոդներ (ընդհանուր իմացության համար)՝ դասականա-պաշտություն, գաղափարապաշտություն, իրապաշտություն</p> <p>Գրական ուղղություններ (ընդհանուր իմացության համար)՝ խորհրդապաշտություն, զգայապաշտություն</p> <p>Գրական ժանրեր՝ վեպ, նորավեպ, պատմվածք, թատերգություն. տեսակները՝ ողբերգություն, կատակերգություն, դրամա, պոեմ. տեսակները՝ պատմողական, քնարական, քնարապատմողական, քալլադ, քառյակ</p> <p>Գրականագիտական հասկացություններ՝ դիպաշար. դրա բաղկացուցիչ մասերը, հանգավորման տեսակները, տաղաչափություն, հանգ, բանաստեղծական կայուն ձևեր՝ տաղ, գազել, սոնետ, տրիոլետ</p> <p>Ոճագիտական հասկացություններ՝ հռետորական հարց, հռետորական դիմում, հռետորական բացականչություն, բաղաձայնույթ, համեմատություն, փոխաբերություն, մակդիր, չափազանցություն, անձնավորում</p>

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ,

ԳՐԱՆՑ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ՝ ԶԵՎԱԹՂԹՈՒՄ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

Անհրաժեշտ է տրված 4 տարբերակներից ընտրել մեկը և պատասխանների ձևաթղթի համապատասխան վանդակում դնել X նշանը: Միևնույն համարի առաջադրանքի սյունակի մեկից ավելի տեղերում կատարված ցանկացած նշման դեպքում այդ առաջադրանքին միավոր չի տրվում: Ծիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Առաջադրանքների պատասխանները անհրաժեշտ է գրել դրանց համար նախատեսված տողերի վրա:

1. Վերադասավորել՝ տրված նախադասությունները կամ 1 նախադասության հատվածները (բաղադրիչ նախադասություն, դերբայական դարձված, բառակապակցություն) քերականական և տրամաբանական ճիշտ հերթականությամբ:

Տրվում են 4 նախադասություններ խառը դասավորությամբ կամ 1 նախադասության 6 բաղադրիչներ: Անհրաժեշտ է նախադասությունների կամ 1 նախադասության բաղադրիչների համարները գրել ճիշտ հերթականությամբ: Համարների հերթականության ցանկացած խախտման դեպքում միավոր չի տրվում:

Ծիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

2. Գտնել՝ և ուղղել՝ նախադասության մեջ թույլ տրված բառագործածության սխալը:

Առաջադրանքը վերաբերում է հարանուններին: Անհրաժեշտ է գտնել սխալ գործածված բառը և փոխարինել այն համապատասխան հարանունով: Առաջադրանքը կատարված է համարվում, եթե ճիշտ են կատարված երկու պահանջներն էլ:

Ծիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

3. Գտնել՝ և ուղղել՝ նախադասության մեջ թույլ տրված քերականական սխալը:

Միալը կարող է լինել ձևաբանական կամ շարահյուսական, օրինակ՝ բառաձևի, համաձայնության, խնդրառության և այլն: Անհրաժեշտ է գտնել սխալը և ուղղել: Առաջադրանքը կատարված է համարվում, եթե ճիշտ են կատարված երկու պահանջներն էլ:

Ծիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

4. Տրված բառերը տեղադրել՝ բաց թողած տեղերում՝ ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

Նախադասության մեջ բաց է թողնված 4 բառ: Անհրաժեշտ է դրանցից յուրաքանչյուրը տեղադրել ճիշտ տեղում, այսինքն՝ պատասխանի համար նախատեսված տեղում գրել ճիշտ հերթականությամբ և համապատասխան փոփոխություններով՝ ըստ նախադասության բովանդակության: Պահանջներից որևէ մեկի սխալ կատարման դեպքում, այսինքն՝ սխալ հերթականության, սխալ բառաձևի և այլն, տվյալ բառի համար նախատեսված 1 միավորը չի տրվում:

Յուրաքանչյուր բառի՝ ճիշտ բառաձևի ճիշտ տեղում տեղադրման համար տրվում է մեկական միավոր, ընդամենը՝ 4 միավոր:

5. Հարցեր գրականությունից:

ա. Պահանջվում է նշել ստեղծագործության կամ դրա հեղինակի անունը՝ ըստ տրված հատվածի, հերոսների անունների կամ ստեղծագործության որևէ բնորոշման: Առաջադրանքը կատարված է համարվում, եթե ճիշտ է նշված հեղինակի կամ և՛ հեղինակի, և՛ ստեղծագործության անունը՝ համաձայն պահանջի: Երկակիության դեպքում ճիշտ է համարվում պահանջին համապատասխանող ցանկացած պատասխան (օրինակ՝ Ո՞ր ստեղծագործությունն է սկսվում: Պատասխան՝ «Վերք Հայաստանի» կամ՝ «Հառաջաբան»):

բ. Պահանջվում է լրացնել անգիր հանձնարարվող բանաստեղծության բաց թողած բառը կամ սողը:

Ճիշտ պատասխանի համար տրվում է 1 միավոր:

Այս առաջադրանքների դեպքում ձեռնպահ ենք մնում հարակից սխալները հաշվի առնելուց (օրինակ՝ գրված է ուղղագրական սխալներով կամ բանաստեղծության տողը սխալ է կետադրված):

Ընդարձակ պատասխանով առաջադրանք

Անհրաժեշտ է տրված տեքստի համար գրել սկիզբ 2–3 (կամ 1 ծավալուն) նախադասությամբ, նվազագույնը 20 բառով: Առաջադրանքին տրվում է առավելագույնը 2 միավոր այն դեպքում, եթե գրվածը իմաստով բխում է տրված տեքստի բովանդակությունից և շարադրված է առանց ուղղագրական, կետադրական, բառագործածության և քերականական սխալների:

Եթե գրվածը համապատասխանում է տեքստի բովանդակությանը, սակայն թույլ է տրված մինչև որևէ 2 սխալ, առաջադրանքին տրվում է 1 միավոր: 3 և ավելի սխալների դեպքում միավոր չի տրվում:

Տեքստի բովանդակության հետ չկապված շարադրանքին միավոր չի տրվում անգամ այն դեպքում, եթե շարադրանքում վերը նշված սխալները չկան:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Քննության տևողությունը 120 րոպե է:

Թեստ-գրքույկի դատարկ մասերը օգտագործվում են սևագրության համար:

Բոլոր առաջադրանքների պատասխանները գրառվում են պատասխանների ձևաթղթում:

Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքների համար պատասխանների ձևաթղթում կա ուղղման 2 հնարավորություն: Կարճ պատասխանով առաջադրանքների պատասխանների ուղղման հնարավորություն չի տրվում: